

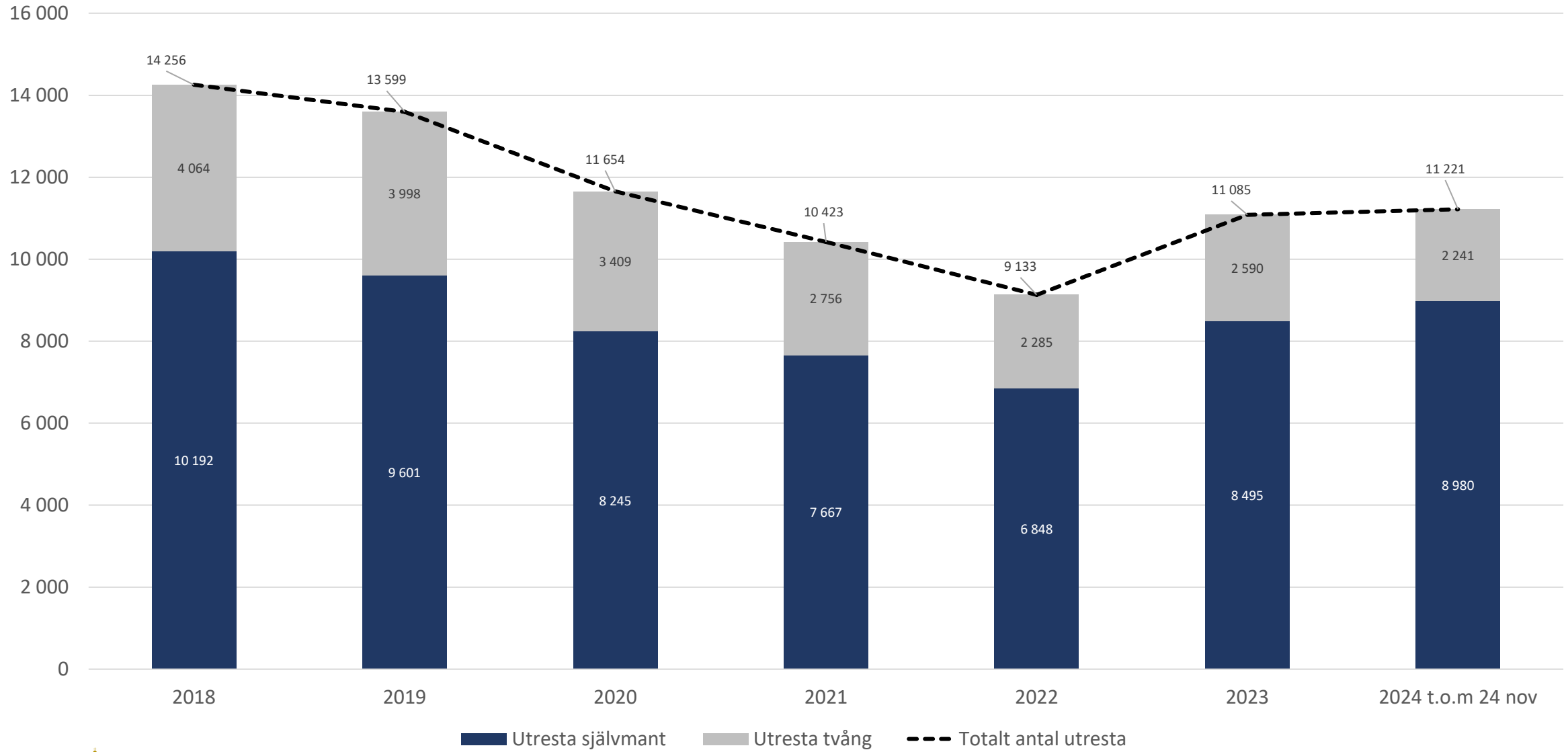
Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll

SOU 2024:80

Johan Forssell, migrationsminister
Anita Linder, särskild utredare

Återvändandet behöver öka

- Drygt sju av tio får avslag på asylansökan
- Upp emot 100 000 personer i skuggsamhället
- Skuggsamhället är orimligt och inhumant
- Undergräver tilltron till den reglerade migrationspolitiken

Ett utökat uppdrag

- Översyn av regelverket om inre utlänningskontroll
- Förslag för att ge myndigheterna rätt att söka igenom elektronisk utrustning, t ex mobiltelefoner
- Ta ställning till hur biometri i större utsträckning kan användas i utlänningsärenden
- Utökat informationsutbyte

Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll

SOU 2024:80

Utredningen om stärkt återvändandeverksamhet

- Tillsatt 30 juni 2022, tilläggsdirektiv 30 augusti 2023
- Särskild utredare
f.d. kammarrättslagmannen Anita Linder
- Sekreterare
Ellen Regebro och Anna Ljungberg
- Expertgrupp
Justitiedepartementet, Migrationsverket, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Advokatsamfundet och Integritetsskyddsmyndigheten (fr.o.m. sept. 2023)
- Delbetänkande, 2 februari 2024
Preskription av avlägsnandebeslut och vissa frågor om återreseförbud (SOU 2024:10)

Uppdraget

Se över delar av regelverket kopplat till återvändande och föreslå åtgärder i syfte att stärka återvändandeverksamheten samt göra en översyn av regelverket kring inre utlänningskontroller.

- Nära kontakter med expertgruppen
- Kontakter med andra berörda myndigheter
- Hearing i mars 2024 (utökat informationsutbyte)
 - Arbetsmarknadens parter
 - Civilsamhällesorganisationer
- Biträde av konsulter från Governo AB
 - Ekonomiska konsekvenser

Utökat informationsutbyte

Syfte att främja arbetet med att verkställa avlägsnandebeslut och motverka olovlig vistelse

Våra utgångspunkter

1. Liknande upplägg som i betänkandet om *Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen*
2. Uppgifterna ska gälla utlänningar som inte har rätt att vistas i Sverige
3. Uppgifterna bör vara tydligt avgränsade och relevanta
4. Uppgifterna ska lämnas på eget initiativ

Avgränsade och relevanta uppgifter

Säkerställa att rätt uppgifter lämnas

- effektivt utnyttjande av resurser
- minskad risk för onödigt intrång i den personliga integriteten

Uppgifter som typiskt sett behövs

- Uppgifter om *vem* utlänningen är (identitet)
- Uppgifter om *var* utlänningen är eller hur han eller hon kan kontaktas (tillgänglighet)
- Uppgift om vad som ligger till grund för antagandet att utlänningen saknar rätt att vistas i landet

De utlämnande myndigheterna

Urvalskriterier

- Myndigheten har tillgång till relevanta uppgifter
- Myndigheten kan identifiera att den har tillgång till relevanta uppgifter
- En uppgiftsskyldighet får inte riskera att leda till orimliga effekter för enskilda eller strida mot ömmande värden

Myndigheter som ska omfattas

Arbetsförmedlingen	Kronofogdemyndigheten
Försäkringskassan	Pensionsmyndigheten
Kriminalvården	Skatteverket

Myndigheter som inte ska omfattas

Myndigheter som saknar relevant information

- Ekobrottsmyndigheten och Åklagarmyndigheten
- Transportstyrelsen och Statens servicecenter

Hälso- och sjukvården

- Risk för att enskilda inte söker vård som de har rätt till eller söker vård för sent
- Risk för att förtroendet för vården skadas och att nödvändig provtagning m.m. inte kan ske

Skolan

- Risk för att barn och unga inte får eller vågar utnyttja rätten till skolgång
- Risk för att Sverige inte lever upp till åtaganden enligt barnkonventionen

Socialtjänsten

- Risk för att enskilda avstår från att söka stöd och hjälp i akuta situationer
- Risk för att förtroendet för socialtjänsten skadas

De utlämnande myndigheterna

När ska uppgifter lämnas?

- Det ska finnas anledning anta att en utlänning saknar rätt att vistas i Sverige

Undantag från uppgiftsskyldigheten

- Uppgifter ska inte lämnas om det är *uppenbart* att det inte behövs
- Uppgifter som skyddas av viss sekretess är undantagna från uppgiftsskyldighetens tillämpningsområde

Inga nya sanktioner för denna uppgiftsskyldighet

Uppgifterna ska lämnas till Polismyndigheten

Goda förutsättningar för att...

...bearbeta och agera på underrättelseinformation

...bedöma om informationen ska lämnas vidare till
Migrationsverket eller Säkerhetspolisen

Översyn av regelverket om inre utlänningskontroll

Ett nytt grundläggande krav för kontroll

Tydlig lagstiftning anpassad till dagens förhållanden

- Möjliggöra ett underrättelsebaserat arbetssätt med selektiva kontroller → mer träffsäkra kontroller

Tydligare tvångsmedelsregler

- Husrannsakan för att söka efter id-handlingar
- Beräkningen av den tid en utlänning är skyldig att kvarstanna för utredning
- Förutsättningarna för att kalla en utlänning till utredning

Omhändertagande av elektronisk kommunikationsutrustning

Syfte

Hitta information som kan bidra till att klarlägga en utlännings identitet

Vad får omhändertas?

Elektronisk kommunikationsutrustning, t.ex. en dator eller mobiltelefon

- Information lagrad i utrustningen eller i molnet

När kan utrustning omhändertas?

- Inre utlänningskontroll
- Prövning av ansökan om uppehållstillstånd
- Verkställighet av avlägsnandebeslut
- När utvisning enligt LSU kan komma i fråga

Tvångsåtgärder

- Kroppsvisitation för att eftersöka efter elektronisk kommunikationsutrustning
- Skyldighet att medverka till biometrisk autentisering
- Allmänna regler om husrannsakan tillämpliga

Utökad användning av fingeravtryck och fotografier

Utökade möjligheter att använda och lagra biometri i ärenden om uppehållstillstånd – oavsett grund

- För alla som söker uppehållstillstånd i Sverige

Sänkt åldersgräns för att ta upp och använda fingeravtryck

- Från 14 år till sex år

Nya möjligheter att ta upp och använda biometri i medborgarskapsärenden

- För att kontrollera identitet och kravet på vandel

Nya möjligheter till verifiering vid identitetskontroll

- Utlämning av biometriförsedda handlingar
- Muntlig utredning vid bedömning av rätten till uppehållstillstånd

Tydliggörande av att uppgifter i Migrationsverkets register får behandlas i Schengens informationssystem (SIS)

Lagringstider som bättre överensstämmer med behovet

Ny direktåtkomst för Säkerhetspolisen

En ny lag om provtagning med tvång

- Sjukdom som är...
 - ...allmänfarlig enligt smittskyddslagen
 - ...innebär ett särskilt hinder för återvändandet
- Provtagningen ska vara absolut nödvändig
- Utlänningen ska ha uppnått viss ålder och vara frihetsberövad

Övriga förslag

Nya regler om verkställighetshinder...

- ...vid misstanke om brott
- ...vid utlämning eller överlämnande för brott

Utökad rätt till offentligt biträde

- Polismyndighetens beslut om avvisning

Fler effektiva verktyg för ett ökat återvändande

- Förändrat regelverk som möjliggör betydligt fler inre utlänningskontroller
- Informationsplikt för flertalet myndigheter
- Möjlighet att omhänderta mobiltelefoner för att söka efter id-handlingar eller för att verkställa ett beslut om av- eller utvisning
- Möjlighet att kroppsvisitera för att söka efter identitetshandlingar
- Låta Migrationsverket uppta och lagra biometri på samtliga asylsökande
- Sänkt åldersgräns för att ta upp och använda fingeravtryck från 14 år till sex år
- Nya möjligheter att ta upp och använda biometri i medborgarskapsärenden för att kontrollera identitet och kravet på vandel

Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll

SOU 2024:80